

Státní služba

Červen 2016

Prozatím jsme se v předchozích článcích o změnách služebního poměru věnovali takovým změnám, které život státního zaměstnance více či méně zpestřují, ať již proto, že sám chce a z toho důvodu se zúčastní výběrového řízení na jiné volné služební místo, nebo proto, že je vyslán na služební cestu.

- Změny služebního poměru: zproštění výkonu služby
- Způsoby dokládání splnění jazykového požadavku

Změny služebního poměru: zproštění výkonu služby

Nyní se budeme věnovat takové změně služebního poměru, která bude v praxi zřejmě spíše výjimečnou, ale ani této změně se bohužel v rámci státní služby jako celku zřejmě nepůjde zcela vyhnout. Budeme se totiž věnovat zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání nebo z důvodu vazby, které upravuje zákon o státní službě v § 48.

Účelem institutu zproštění výkonu služby je zejména zamezit tomu, aby státní zaměstnanec, který je obviněn ze spáchání trestného činu, mohl vykonávat státní službu, a to zejména v případech, kdy trestná činnost souvisí s výkonem státní služby, kdy je cílem tohoto institutu zamezit pokračování

v trestné činnosti nebo likvidaci důkazů, a tím maření trestního řízení. Jde-li o státního zaměstnance, který byl vzat do vazby, je výkon státní služby již z povahy věci vyloučen.

Dva důvody zproštění

Zákon o státní službě rozlišuje dva důvody zproštění státního zaměstnance výkonu služby. Prvním z nich je zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin nebo trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti. Státní zaměstnanec bude v takovém případě zproštěn výkonu služby až do skončení trestního stíhání. Jak je z uvedeného zřejmé, ne každé zahájení

trestního stíhání státního zaměstnance je důvodem pro rozhodnutí o zproštění výkonu služby. Když tedy státní zaměstnanec například z nedbalosti způsobí dopravní nehodu, kvůli které je pak následně trestně stíhán, nemá to na jeho služební poměr vliv (výjimkou by byl případ, kdyby byl následně za takový trestný čin shledán vinným a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, kdy by bylo rozhodnuto o skončení služebního poměru). Ačkoli to zákon o státní službě výslovně nestanoví, za důvod pro zproštění výkonu služby by mělo být považováno též zahájení takzvaného zkráceného přípravného řízení formou takzvaného sdělení podezření.

Státní zaměstnanec se dále zproští výkonu služby, byl-li vzat do vazby, a to po dobu jejího trvání. Pokud by byl státní zaměstnanec zproštěn výkonu služby z důvodu vazby v rámci trestního stíhání pro trestný čin, který není úmyslným trestným činem nebo trestným činem proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti, propuštěním z vazby končí i důvod zproštění výkonu služby. Pokud však bude státní zaměstnanec vzat do vazby a později z vazby propuštěn v rámci trestního stíhání pro úmyslný trestný čin nebo trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti, končí důvod zproštění výkonu služby až se skončením trestního stíhání. Je-li státní zaměstnanec, který byl vzat do vazby, představeným, ten, kdo představeného na dané služební místo jmenoval, jej z důvodu zproštění výkonu služby odvolá. Odvolání ze služebního místa představeného pro zproštění výkonu služby z důvodu vazby není dočasnou, ale trvalou změnou služebního poměru. Pokud následně dojde k odpadnutí důvodu zproštění výkonu služby, státní zaměstnanec již nemusí být nezbytně jmenován na své původní služební místo. U představených tedy zákon o státní službě nezaručuje jejich opětovné jmenování na původní služební místo před odvoláním.

To, aby se příslušný služební orgán dozvěděl o tom, že je proti konkrétnímu státnímu zaměstnanci zahájeno trestní stíhání a v jaké věci, je zajištěno dvěma způsoby. Státní zaměstnanec má jednak povinnost bez zbytečného odkladu tuto skutečnost oznámit služebnímu orgánu; nesplnění této povinnosti je kárným proviněním. Pokud by snad státní zaměstnanec zamýšlel takovou skutečnost zamlčet, pak je třeba dodat, že též orgány činné v trestním řízení mají povinnost neprodleně vyrozumět služební orgán o vydání usnesení o zahájení trestního stíhání nebo o vzetí státního zaměstnance do vazby, takže nakonec bude o zproštění výkonu služby státního zaměstnance stejně rozhodnuto a ještě mu hrozí postih za kárné provinění.

Zproštění výkonu služby fakticky znamená, že státní zaměstnanec po

dobu zproštění službu nevykonává. Přesto, i s ohledem na zásadu presumpce nevin, je státnímu zaměstnanci vyplácen plat, ovšem ve snížené výši. Ode dne zproštění výkonu služby totiž přísluší státnímu zaměstnanci plat ve výši 50 procent jeho dosavadního měsíčního platu, přičemž se podle § 176 písm. b) zákona o státní službě vychází ze součtu měsíčních částek platového tarifu, příplatku za vedení, příplatku za službu ve ztíženém pracovním prostředí, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za rozdělenou směnu, na které státnímu zaměstnanci naposledy vznikl nárok nebo které mu byly naposled určeny.

„Zákon o státní službě počítá také s doplacením ušlého výdělku státnímu zaměstnanci, pokud se, zjednodušeně řečeno, jeho obvinění neprokáže.“

Snížený plat po dobu zproštění výkonu služby však vždy musí dosahovat alespoň výše minimální mzdy. Snížený plat se zvýší o 10 procent dosavadního měsíčního platu na každou státním zaměstnancem vyživovanou osobu, tedy na osobu, které státní zaměstnanec výživu poskytuje nebo je povinen poskytovat. Nejvýše však může činit plat státního zaměstnance po dobu zproštění výkonu služby 80 procent jeho dosavadního měsíčního platu.

I zproštění výkonu služby je změnou služebního poměru, která je činněna rozhodnutím příslušného služebního orgánu v řízení ve věcech služby. Rozhodnutí musí vycházet z řádně zjištěného stavu věci na základě příslušných podkladů, zejména na základě vyrozumění příslušného orgánu činného v trestním řízení, který je příslušný k poskytnutí relevantní informace včetně právní kvalifikace trestného činu, pro nějž je trestní stíhání státního zaměstnance zahájeno. Právní účinky zproštění výkonu služby vůči státnímu zaměstnanci nastávají doručením rozhodnutí o zproštění výkonu služby, neboť

odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek. Od tohoto okamžiku přísluší státnímu zaměstnanci také snížený plat.

Následný stav

Vzhledem k tomu, že na příslušném služebním místě není po dobu zproštění výkonu služby státním zaměstnancem vykonávána služba, ale je třeba zajistit plnění úkolů s tímto místem souvisejících, může být na služební místo státního zaměstnance, jenž byl zproštěn výkonu služby, zařazen nebo jmenován jiný státní zaměstnanec, avšak jen na dobu určitou, která nesmí být delší než doba, po kterou trvá zproštění výkonu služby. Na dobu zproštění výkonu služby lze též uvolněné služební místo obsadit osobou v pracovním poměru.

Po odpadnutí důvodu zproštění výkonu služby, tedy po pravomocném skončení trestního řízení a nedojde-li, jak dále zmíníme, na základě výsledku tohoto trestního řízení ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, bude státní zaměstnanec rozhodnutím služebního orgánu zařazen zpět k výkonu služby, a to na své původní služební místo. Pouze v případě, že v mezidobí došlo ke zrušení původního služebního místa z důvodu změny systemizace nebo že jde o představeného, který byl pro zproštění výkonu služby z důvodu vazby současně odvolán ze služebního místa představeného, bude státní zaměstnanec zařazen na jiné volné služební místo. K výkonu služby na služební místo zařazené v nižší platové třídě však lze státního zaměstnance v takovém případě zařadit jen s jeho souhlasem. Pokud by státní zaměstnanec nemohl být zařazen na jiné volné služební místo, služební orgán by jej zařadil mimo výkon služby z organizačních důvodů podle § 62 zákona o státní službě.

Zákon o státní službě počítá také s doplacením ušlého výdělku státnímu zaměstnanci, pokud se, zjednodušeně řečeno, jeho obvinění neprokáže. Pokud totiž státní zaměstnanec nebyl pro úmyslný trestný čin nebo trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti pravomocně odsouzen,

jeho trestní stíhání nebylo podmíněně zastaveno ani nebylo rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání, zkrácení jeho platu se mu po skončení trestního stíhání doplatí. O konkrétní výši doplatku rozhodne služební orgán.

Jak jsme již naznačili, důsledkem rozhodnutí v trestním řízení, v rámci něhož je státní zaměstnanec obviněn, může být i skončení služebního poměru státního zaměstnance, a to přímo ze zákona podle § 74 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o státní službě, aniž by o tom musel služební orgán rozhodovat. Služební poměr skončí, pokud byl státní zaměstnanec pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedba-

losti pravomocně odsouzen anebo byl pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (bez ohledu na to, pro jaký trestný čin). Služební poměr také skončí, pokud v řízení o uvedeném trestném činu, kterého se státní zaměstnanec dopustil, za který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno nebo bylo rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání a dále v případě, že byl státnímu zaměstnanci pravomocně uložen trest zákazu činnosti vykonávat službu. V těchto případech tak po zproštění výkonu služby služební orgán již nerozhoduje o opětovném zařazení státního zaměstnance, který

byl zproštěn výkonu služby, zpět na služební místo a státního zaměstnance pouze vyrozumí o skončení služebního poměru.

Jak z výše uvedeného plyne, zproštění výkonu služby nebude u státních zaměstnanců vítanou změnou služebního poměru, a proto i autor tohoto článku přeje všem státním zaměstnancům a státní službě jako takové, aby rozhodnutí o zproštění výkonu služby nebylo běžnou součástí agendy služebních orgánů a bylo spíše nutnou výjimkou. ■

Zpracoval **Mgr. Karel Moravec**, vedoucí oddělení řízení ve věcech státní služby, odbor systemizace, organizace a koordinace státní služby Ministerstva vnitra.

Způsoby dokládání splnění jazykového požadavku

Splnění jazykového požadavku, stanoveného pro dané systemizované místo v souladu s § 25 odst. 5 písm. a) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní službě“), dokládá i) žadatel o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo či jmenování na služební místo představeného, ii) žadatel o zařazení na služební místo či jmenování na služební místo představeného nebo iii) státní zaměstnanec, na jehož služebním místě byl jazykový požadavek stanoven později.

V zásadě se splnění jazykového požadavku dokládá příslušnou listinou, tedy certifikátem o úspěšně vykonané jazykové zkoušce, který je zahrnut do Seznamu standardizovaných jazykových zkoušek uvedených v rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek pro účely systému jazykové kvalifikace zaměstnanců ve správních úřadech (dále jen „Seznam“). Tento Seznam vychází z takzvaného Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, dokumentu Rady Evropy, který definuje šest úrovní jazykových znalostí z hlediska poslechu, čtení, schopnosti konverzace a písemného projevu.

V praxi se však vyskytují případy, kdy jsou výše uvedené osoby požadovanou znalostí cizího jazyka vybaveny, nicméně nedisponují příslušným jazykovým certifikátem podle výše uvedeného Seznamu. Jedná se zejména o státní občany z jiného členského státu Evropské unie či smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, jejichž úředním jazykem je požadovaný cizí jazyk (takzvaní „rodilí mluvčí“) nebo například o osoby, které nejsou sice „rodilými mluvčími“, avšak studovali po určitou dobu v zahraničí, kdy jazykem studia byl požadovaný cizí jazyk.

„Rodilí mluvčí“

Zákon o státní službě výslovně neupravuje, jak postupovat v situaci, kdy státní zaměstnanec příslušným certifikátem nedisponuje, i když de facto je potřebnou úroveň znalosti cizího jazyka vybaven, a to z titulu, že jazyk, jehož znalost je požadována, je úředním jazykem země, které je tento státní zaměstnanec státním občanem (například státní občan Velké Británie nebude disponovat certifikátem o složení jazykové zkoušky z anglického jazyka).

Proto se doporučuje analogicky použít ustanovení § 25 odst. 2 zákona o státní službě, podle kterého žadatel o přijetí do služebního poměru, který není státním občanem České republiky, musí (s výjimkou uvedenou níže) úspěšně vykonat certifikovanou zkoušku z českého jazyka jako cizího jazyka a tím prokázat znalost českého jazyka. Pokud však tento žadatel doloží, že absolvoval alespoň po dobu tří školních roků základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk, nemá povinnost vykonat certifikovanou zkoušku z českého jazyka.

Analogicky k tomuto postupu se připouští, aby takový státní zaměstnanec doložil jako doklad o určité úrovni znalosti cizího jazyka zahraniční vysvědčení za dobu tří školních roků základní, střední nebo vysoké školy, na kterých byl vyučovacím jazykem tento cizí jazyk. Podle Společného evropského referenčního rámce lze v tomto případě úroveň znalosti cizího jazyka hodnotit jako úroveň C2.

Státní zaměstnanci, kteří studovali po určitou dobu v zahraničí

Další kategorii státních zaměstnanců bez příslušného jazykového certifikátu, avšak s faktickou úrovní znalosti cizího jazyka tvoří absolventi bakalářských, magisterských a postgraduálních studijních programů studovaných a úspěšně ukončených v zahraničí.

Už při samotném přihlášení a během výběrového řízení na cizojazyčný studijní program musí uchazeč prokázat nebo doložit určitou úroveň znalosti cizího jazyka (toho, ve kterém je studijní program vyučován). Dalším studiem na cizojazyčné vzdělávací instituci si pak student své jazykové znalosti prohlubuje a svoji úroveň znalosti cizího jazyka tedy dále zvyšuje. Takové studijní programy jsou zpravidla ukončeny závěrečnými zkouškami a obhajobou bakalářské nebo diplomové práce.

Pokud je student vybaven takovou úrovní znalosti cizího jazyka, že je schopen v cizím jazyce napsat bakalářskou nebo diplomovou práci, ústně ji obhájit a vykonat závěrečné zkoušky, lze konstatovat, že úroveň znalosti cizího jazyka odpovídá úrovni C1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Je však třeba splnění jazykového požadavku doložit příslušnou listinou, nejlépe diplomem nebo jiným obdobným dokladem, prokazujícím absolvo-

vání bakalářského, magisterského nebo postgraduálního studijního programu v zahraničí.

Obdobně se přistupuje k osobám, které prokáží ukončené středoškolské vzdělání v cizím jazyce (obvykle maturitní zkouškou). Tedy také těmto osobám se přiznává úroveň C1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. V situaci, kdy dotčená osoba nedisponuje dokladem z ukončeného základního, středoškolského nebo vysokoškolského vzdělání absolvovaného v zahraničí, avšak může prokázat, že absolvovala alespoň po dobu tří roků základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem požadovaný cizí jazyk, lze úroveň znalosti cizího jazyka hodnotit jako úroveň B2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. ■

Zpracovaly **Mgr. Michaela Kufová** a **Mgr. Petra Kubáčová** (vedoucí) oddělení právní podpory a mezinárodní spolupráce ve státní službě, odbor vzdělávání a mezinárodní spolupráce ve státní službě, Ministerstvo vnitra.

